

DECIZIA nr.670
din 19 octombrie 2021

referitoare la excepția de neconstituționalitate a sintagmei „la înscrierea inițială la pensie” din cuprinsul art.170 alin.(3) din Legea nr.263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, cu referire la pensiile pentru limită de vârstă stabilite după 1 ianuarie 2011 și care au fost transformate din pensii anticipate parțiale stabilite anterior acestei date

Nepublicată

Valer Dorneanu	- președinte
Cristian Deliorga	- judecător
Marian Enache	- judecător
Daniel Marius Morar	- judecător
Mona-Maria Pivniceru	- judecător
Gheorghe Stan	- judecător
Livia Doina Stanciu	- judecător
Elena-Simina Tănăsescu	- judecător
Varga Attila	- judecător
Cosmin-Marian Văduva	- magistrat-asistent

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a sintagmei „persoanele înscrise la pensie începând cu data intrării în vigoare a prezentei legi” din cuprinsul art.170 alin.(1) din Legea nr.263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, excepție ridicată de Elena Minaev în Dosarul nr.4404/118/2019 al Tribunalului Constanța – Secția I civilă și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr.3301D/2019.

2. Dezbaterile au avut loc în ședința publică din 1 iulie 2021, cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Liviu Drăgănescu, fiind consemnate în încheierea de ședință de la acea dată, când Curtea, în temeiul dispozițiilor art.57 și ale art.58 alin.(3) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, a amânat pronunțarea pentru data de 8 iulie 2021. La acea dată, Curtea a dispus, pentru aceleași motive, amânarea pronunțării pentru data de 23 septembrie 2021, dată la care, potrivit art.58 alin.(1) teza întâi din Legea nr.47/1992, a amânat pronunțarea pentru 7 octombrie 2021. La acea dată, în temeiul dispozițiilor art.58 alin.(1) teza întâi din Legea nr.47/1992, a amânat pronunțarea pentru data de 19 octombrie 2021, când a pronunțat prezenta decizie.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

3. Prin Încheierea din 21 octombrie 2019, pronunțată în Dosarul nr.4404/118/2019, **Tribunalul Constanța – Secția I civilă a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a sintagmei „persoanele înscrise la pensie începând cu data intrării în vigoare a prezentei legi” din cuprinsul art.170 alin.(1) din Legea nr.263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice.** Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de Elena Minaev într-o cauză având ca obiect soluționarea unei cereri de acordare a indicelui de corecție prevăzut de art.170 din Legea nr.263/2010 la pensia pentru limită de vârstă stabilită în anul 2014 și care a fost transformată din pensie anticipată parțială stabilită anterior intrării în vigoare a Legii nr.263/2010, respectiv în 2009.

4. **În motivarea excepției de neconstituționalitate**, autoarea se referă la pensiile anticipate parțiale stabilite în temeiul Legii nr.19/2000, act normativ abrogat și înlocuit, începând cu data de 1 ianuarie 2011, de Legea nr.263/2010. Mai precis, are în vedere situația în care, după 1 ianuarie 2011, pensiile anticipate parțiale stabilite în temeiul Legii nr.19/2000 se transformă în pensii pentru limită de vârstă. Se susține că această transformare are loc în condițiile prevăzute de Legea nr.263/2010, respectiv dispozițiile acestui act normativ cu privire la durata stagiului complet de cotizare și la vârsta standard pentru deschiderea dreptului la pensie pentru limită de vârstă. În plus, menționează că această teză se sprijină și pe soluțiile pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție prin Decizia nr.69 din 15 octombrie 2018 și Decizia nr.22 din 29 iunie 2015 (soluție diametral opusă celei din Decizia instanței supreme nr.4 din 4 aprilie 2011), precum și pe conținutul art.133 din normele de aplicare a Legii nr.263/2010. Astfel, la calculul pensiei pentru limită de vârstă transformate din pensie anticipată parțială stabilită în baza Legii nr.19/2000, se va ține seama de data nașterii asiguratului, și nu de un eventual stagiul complet de cotizare cu durată mai redusă la care ar fi fost îndreptățit la data formulării cererii de

pensionare anticipată parțială. Această concluzie se impune datorită faptului că, sub regimul Legii nr.263/2010, cei doi indicatori pe baza cărora se calculează pensia pentru limită de vârstă – stagiul complet de cotizare și vârsta standard de pensionare – sunt fixați prin raportare la un criteriu obiectiv, adică data nașterii asiguratului.

5. Ulterior formulării acestor considerații principiale, autoarea excepției arată că condițiile referitoare la durata stagiului complet de cotizare în vigoare la data transformării în pensie pentru limită de vârstă a pensiei anticipate parțiale sunt mai oneroase decât cele în vigoare la momentul nașterii pensiei anticipate parțiale. Astfel, susține că persoane aflate, în mod obiectiv, în aceeași situație cu cea a autoarei excepției, respectiv s-au născut în luna mai 1954, au realizat stagii complete de cotizare exclusiv în condiții normale de muncă și beneficiază, după 1 ianuarie 2011, de aceleași condiții referitoare la deschiderea dreptului la pensie, sunt tratate în mod diferențiat, întrucât doar celor care au beneficiat de o pensie anticipată parțială sau pentru limită de vârstă după 1 ianuarie 2011 li se acordă indicele de corecție, potrivit interpretării instanței supreme din Decizia nr.71 din 16 octombrie 2017 și Decizia nr.29 din 14 mai 2018, pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept. Diferența dintre cele două categorii de persoane tratate în mod diferențiat constă doar în împrejurarea că, în vreme ce autoarea excepției a beneficiat pentru prima dată de pensie anticipată parțială anterior datei de 1 ianuarie 2011, celelalte persoane au beneficiat pentru prima dată de pensie pentru limită de vârstă sau anticipată parțială ulterior acestei date.

6. Astfel, pe de o parte, titularele pensiilor pentru limită de vârstă transformate din pensii anticipate parțiale după 1 ianuarie 2011 sunt discriminate față de titularele ale căror pensii pentru limită de vârstă au fost stabilite fie direct după 1 ianuarie 2011, fie prin transformarea lor din pensii anticipate parțiale stabilite după 1 ianuarie 2011. Acest tratament este discriminatoriu, întrucât nu ține seama de faptul că persoanele din ambele categorii se pensionează în aceleași condiții de stagiul complet de cotizare și de vârstă standard, fiind, astfel, încălcat principiul contributivității. Din acest motiv, autoarea arată că tratamentul diferențiat pe care îl consideră discriminatoriu este justificat în raport cu principiul *tempus regit actum*, potrivit căruia legiuitorul este îndreptățit să stabilească, în timp, reguli diferențiate, eventual defavorabile, pentru pensionare – în schimb, în cauză, cele două categorii de persoane, subliniază autoarea, sunt beneficiare ale unor pensii stabilite potrivit aceluiași reguli de drept, respectiv cele prevăzute de Legea nr.263/2010.

7. În continuare, autoarea excepției evocă jurisprudența Curții Constituționale privind rațiunile urmărite de către legiuitor în acordarea indicelui de corecție, respectiv înlăturarea oricăror diferențe de tratament juridic între persoanele pensionate sub imperiul aceleiași reglementări.

8. **Tribunalul Constanța – Secția I civilă** apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată, invocând jurisprudența Curții Constituționale referitoare la condițiile de exercitare a dreptului la pensie, precum și la semnificația noțiunii de „discriminare”. De asemenea, instanța arată că, în realitate, autoarea excepției pune în discuție interpretarea și aplicarea legii, atribuție care revine exclusiv instanțelor judecătorești.

9. Potrivit dispozițiilor art.30 alin.(1) din Legea nr.47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului, precum și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

10. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului, Guvernul și Avocatul Poporului** nu au comunicat punctele lor de vedere cu privire la excepția de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, raportul întocmit de judecătorul-raportor, concluziile scrise depuse, concluziile procurorului, dispozițiile de lege criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr.47/1992, reține următoarele:

11. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art.146 lit.d) din Constituție, precum și ale art.1 alin.(2), ale art.2, 3, 10 și 29 din Legea nr.47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

12. **Obiectul excepției de neconstituționalitate**, potrivit încheierii instanței de judecată, îl reprezintă sintagma „*persoanele înscrise la pensie începând cu data intrării în vigoare a prezentei legi*” din cuprinsul art.170 alin.(1) din Legea nr.263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.852 din 20 decembrie 2010. Art.170 din Legea nr.263/2010 prevede că „(1) Pentru persoanele înscrise la pensie începând cu data intrării în vigoare a prezentei legi, la punctajul mediu anual determinat în condițiile art.95 se aplică un indice de corecție calculat ca raport între 43,3% din câștigul salarial mediu brut realizat și valoarea unui punct de pensie în vigoare la data înscrierii la pensie, actualizată cu rata medie anuală a inflației pe anul 2011.

(2) Începând cu anul 2013, câștigul salarial mediu brut realizat, prevăzut la alin.(1), este cel definitiv, cunoscut în anul precedent celui în care se deschide dreptul la pensie pentru anul calendaristic

anterior, comunicat de Institutul Național de Statistică.

(3) *Indicele de corecție se aplică o singură dată, la înscrierea inițială la pensie.*

(3¹) *În situația în care indicele de corecție rezultat în urma aplicării prevederilor alin.(1) și (2) este mai mic decât cel precedent calculat, se păstrează acesta din urmă.*

(4) *Punctajul mediu anual rezultat în urma aplicării indicelui de corecție reprezintă punctajul mediu anual realizat de asigurat, care se utilizează la determinarea cuantumului pensiei”.*

13. Curtea observă că autoarea a ridicat excepția de neconstituționalitate a sintagmei „*persoanele înscrise la pensie începând cu data intrării în vigoare a prezentei legi*” din cuprinsul art.170 alin.(1) din Legea nr.263/2010, în interpretarea dată acesteia de către Înalta Curte de Casație și Justiție – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept prin Deciziile nr.71 din 16 octombrie 2017 și nr.29 din 14 mai 2018. Potrivit Deciziei nr.71 din 16 octombrie 2017, indicele de corecție prevăzut de art.170 din Legea nr.263/2010 se aplică persoanelor al căror drept inițial la pensie s-a născut ulterior intrării acesteia în vigoare. În mod corelativ, în situațiile în care dreptul inițial la pensie s-a născut anterior intrării în vigoare a art.170 din Legea nr.263/2010, indicele de corecție nu este aplicabil. Potrivit Deciziei nr.29 din 14 mai 2018, paragraful 71, interpretarea instanței supreme din Decizia nr.71 din 16 octombrie 2017 este aplicabilă tuturor categoriilor de pensii.

14. Curtea observă că în anul 2009 autoarea excepției a beneficiat de o pensie anticipată parțială, în condițiile art.50 din Legea nr.19/2000, abrogată, începând cu 1 ianuarie 2011, prin Legea nr.263/2010. Această pensie a fost transformată, în anul 2014, în pensie pentru limită de vârstă, fără ca instituția administrativă, respectiv Casa Județeană de Pensii Constanța, să îi acorde și indicele de corecție prevăzut de art.170 din Legea nr.263/2010. Prin urmare, în litigiul în care a ridicat prezenta excepție, autoarea a solicitat instanței judecătorești anularea deciziei de transformare a pensiei anticipate parțiale în pensie pentru limită de vârstă și acordarea acestui indice de corecție.

15. Analiza coroborată a tuturor aspectelor relevate anterior conduce la concluzia că, în prezenta cauză, Curtea urmează să se pronunțe exclusiv asupra sintagmei „*înscrierea inițială la pensie*” din cuprinsul art.170 alin.(3) din Legea nr.263/2010, nu și cu privire la sintagma „*persoanele înscrise la pensie începând cu data intrării în vigoare a prezentei legi*” din cuprinsul art.170 alin.(1) din Legea nr.263/2010, așa cum a solicitat autoarea în fața instanței judecătorești care a sesizat Curtea. Această soluție se impune ținând seama de faptul că însăși motivarea excepției din fața instanței judecătorești evidențiază că, în realitate, autoarea solicită constatarea neconstituționalității sintagmei „*înscrierea inițială la pensie*” din cuprinsul art.170 alin.(3) din Legea nr.263/2010, cu referire la pensiile anticipate parțiale stabilite anterior intrării acesteia în vigoare. În plus, este evident că autoarea excepției nu dorește eliminarea sintagmei „*persoanele înscrise la pensie începând cu data intrării în vigoare a prezentei legi*” din cuprinsul art.170 alin.(1) din Legea nr.263/2010, pentru că aceste prevederi legale reprezintă însuși temeiul dreptului la acordarea indicelui de corecție la care se consideră îndreptățită.

16. Această soluție în privința stabilirii obiectului excepției de neconstituționalitate este în deplină consonanță cu jurisprudența Curții care a statuat cu valoare de principiu că, în exercitarea controlului de constituționalitate, instanța de contencios constituțional trebuie să țină cont de voința reală a părții care a ridicat excepția de neconstituționalitate. În caz contrar, Curtea ar fi ținută de un criteriu procedural strict formal, respectiv indicarea formală de către autorul excepției a textului legal criticat (în acest sens, Decizia nr.244 din 6 aprilie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.529 din 6 iulie 2017, Decizia nr.775 din 7 noiembrie 2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.1.006 din 18 decembrie 2006; Decizia nr.297 din 27 martie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.309 din 9 mai 2012). Totodată, Curtea a reținut că determinarea obiectului excepției de neconstituționalitate este o operațiune care, pe lângă existența unor condiționări formale inerente ce incumbă în sarcina autorului acesteia, poate necesita și o apreciere obiectivă a Curții Constituționale, având în vedere finalitatea urmărită de autor prin ridicarea excepției. O atare concepție se impune tocmai datorită caracterului concret al controlului de constituționalitate exercitat pe cale de excepție (Decizia nr.244 din 6 aprilie 2017 și Decizia nr.297 din 27 martie 2012, precitate).

17. Dispozițiile constituționale invocate în motivarea excepției sunt cele ale art.16 privind egalitatea în drepturi.

18. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea reține că, prin Decizia nr.702 din 31 octombrie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.96 din 10 februarie 2020, Curtea Constituțională a constatat că sintagma „*înscrierea inițială la pensie*” din cuprinsul art.170 alin.(3) din Legea nr.263/2010 este constituțională, în ceea ce privește beneficiarii pensiilor de invaliditate, în măsura în care se interpretează că se referă la stabilirea pensiei pentru limită de vârstă prin aplicarea, pentru prima oară, a condițiilor de vârstă legală de pensionare și stagiul complet de cotizare prevăzute de Legea nr.263/2010. În plus, Curtea reține că prezenta excepție de neconstituționalitate nu a fost ridicată cu încălcarea art.29 alin.(3) din Legea nr.47/1992, potrivit căruia „*Nu pot face obiectul excepției prevederile constatate ca fiind neconstituționale printr-o decizie anterioară a Curții Constituționale*”.

Astfel, dispozitivul Deciziei Curții nr.702 din 31 octombrie 2019 are în vedere doar situația pensiilor de invaliditate stabilite anterior Legii nr.263/2010 și nu vizează și pensiile anticipate parțiale stabilite anterior acesteia.

19. Legea nr.263/2010 a intrat în vigoare la data de 1 ianuarie 2011, abrogând dispozițiile Legii nr.19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.140 din 1 aprilie 2000, în vigoare din 1 aprilie 2001. Modalitatea de calcul al pensiilor reglementată prin Legea nr.263/2010 este mai dezavantajoasă pentru pensionari decât modalitatea de calcul prevăzută în Legea nr.19/2000. Astfel, așa cum se menționează în expunerea de motive a Legii nr.3/2013 privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.1/2013 pentru modificarea și completarea Legii nr.263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.93 din 14 februarie 2013, sub regimul Legii nr.19/2000 punctajul mediu anual se determina prin împărțirea numărului de puncte rezultat din însumarea punctajelor realizate de asigurat în perioada de cotizare la numărul de ani corespunzător stagiului complet de cotizare. Stagiul complet de cotizare, în perioada în care Legea nr.19/2000 a fost în vigoare, era cuprins între 25 și 28 de ani pentru femei și între 30 și 32 de ani pentru bărbați. În schimb, potrivit Legii nr.263/2010, punctajul mediu anual se determină în mod similar, cu precizarea că stagiul complet de cotizare, conform Legii nr.263/2010, este cuprins între 28 și 35 de ani pentru femei și între 32 și 35 de ani pentru bărbați. Prin urmare, raportând numărul de puncte realizate de asigurat la un stagiul complet de cotizare mai mare rezultă un punctaj mediu anual mai mic și, astfel, un quantum al pensiei mai mic.

20. Curtea observă că motivul pentru care cei pensionați după 1 ianuarie 2011 ar fi urmat să aibă pensii mai mici decât cei pensionați înainte de 1 ianuarie 2011, deși formula de calcul al pensiilor a rămas neschimbată, îl reprezintă impunerea creșterii progresive a stagiului complet de cotizare și a vârstei standard necesare pentru deschiderea dreptului la pensie (constituționalitatea soluției de înăsprire a condițiilor de pensionare impuse de Legea nr.263/2010 față de cele regăsite în Legea nr.19/2000 a fost validată, în mod constant, de către Curtea Constituțională prin raportare la principiul *tempus regit actum*, de exemplu în Decizia nr.243 din 29 aprilie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.446 din 18 iunie 2014 sau Decizia nr.111 din 5 martie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.249 din 30 aprilie 2013).

21. Legiuitorul și-a dorit, însă, să atenueze efectele punerii în aplicare a unei asemenea soluții, asumând, implicit, că ar fi injust ca persoanele pensionate după 1 ianuarie 2011 să suporte înăsprirea condițiilor de pensionare. Cu alte cuvinte, **scopul** reglementării art.170 din Legea nr.263/2010 constă în atenuarea efectelor pe care înăsprirea condițiilor de ieșire la pensie stabilite de Legea nr.263/2010 le-a avut asupra celor pensionați după această dată (a se vedea, în acest sens, Decizia nr.698 din 27 noiembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.48 din 21 ianuarie 2015, paragraful 18). **Mijlocul** prin care legea a atins acest scop îl constituie indicele de corecție prevăzut de art.170 alin.(1) din Legea nr.263/2010, în conformitate cu care „*Pentru persoanele înscrise la pensie începând cu data intrării în vigoare a prezentei legi, la punctajul mediu anual determinat în condițiile art.95 se aplică un indice de corecție calculat ca raport între 43,3% din câștigul salarial mediu brut realizat și valoarea unui punct de pensie în vigoare la data înscrierii la pensie, actualizată cu rata medie anuală a inflației pe anul 2011*”. Mijlocul de implementare a obiectivului de atenuare a efectelor de înăsprire a condițiilor de pensionare după 1 ianuarie 2011 constă, deci, în instituirea unui drept individual, respectiv dreptul la aplicarea indicelui de corecție la punctajul mediu anual. Vocația la acest drept subiectiv este delimitată de sintagma „*pentru persoanele înscrise la pensie începând cu data intrării în vigoare a prezentei legi*”, din cuprinsul art.170 alin.(1) din Legea nr.263/2010.

22. Pensia anticipată parțială a autoarei, stabilită în anul 2009 în baza art.50 din Legea nr.19/2000, a devenit, începând cu 1 ianuarie 2011, pensie anticipată parțială în sensul art.65-67 din Legea nr.263/2010, norme care se aplică, în virtutea principiului *tempus regit actum*, persoanelor care îndeplinesc condițiile pentru pensia anticipată parțială după 1 ianuarie 2011. Dar, în temeiul normei tranzitorii cuprinse în art.171 din Legea nr.263/2010, art.65-67 din Legea nr.263/2010 sunt aplicabile și pensiilor anticipate parțiale stabilite în temeiul dispozițiilor corespunzătoare referitoare la pensia anticipată parțială din Legea nr.19/2000. Prin urmare, de la 1 ianuarie 2011 pensia anticipată parțială a autoarei excepției a fost reglementată de art.65-67 din Legea nr.263/2010. În aplicarea art.67 din Legea nr.263/2010, pensia autoarei a fost transformată în pensie pentru limită de vârstă. Această transformare s-a realizat, însă, fără acordarea indicelui de corecție prevăzut de art.170 din Legea nr.263/2010. Autoarea excepției apreciază că această soluție a fost generată de prevederile art.170 din Legea nr.263/2010, așa cum au fost interpretate de instanța supremă, în sensul că titularii pensiilor anticipate parțiale, stabilite anterior Legii nr.263/2010 și transformate în pensii pentru limită de vârstă în baza acesteia, nu beneficiază de indicele de corecție. Autoarea excepției consideră că, în acest mod, este discriminată categoria de persoane din care face parte față de o altă categorie de subiecte de drept

compusă din persoane care, în mod obiectiv, se află în aceeași situație cu persoanele care compun categoria pretins discriminată. Astfel, categoria pretins discriminată este compusă din persoane care beneficiază de pensii pentru limită de vârstă, stabilite în baza Legii nr.263/2010, transformate din pensii anticipate parțiale, stabilite anterior intrării acesteia în vigoare, respectiv în baza Legii nr.19/2000. Categoria pretins avantajată este compusă din persoane care beneficiază pentru prima oară de o pensie pentru limită de vârstă în baza Legii nr.263/2010, fără să fi beneficiat anterior de o pensie anticipată parțială (sau altă categorie de pensie). Tratatul diferențiat al celor două categorii constă în faptul că persoanele care beneficiază în baza Legii nr.263/2010 de o pensie pentru limită de vârstă transformată dintr-o pensie anticipată parțială, stabilită anterior intrării sale în vigoare, nu beneficiază de indicele de corecție oferit de art.170 din Legea nr.263/2010, în vreme ce acesta este oferit celor care beneficiază de pensie pentru limită de vârstă în baza Legii nr.263/2010, „netransformată” dintr-o pensie stabilită anterior intrării sale în vigoare. Acest tratament diferențiat este, în opinia autoarei, discriminatoriu, din cauza faptului că nu ține seama de asemănările obiective dintre cele două categorii de persoane. Astfel, este posibil ca persoane din ambele categorii să fi realizat stagii de cotizare cu aceeași durată și să aibă aceeași vârstă la data la care li se deschide dreptul la pensie pentru limită de vârstă în baza Legii nr.263/2010.

23. Astfel, în regimul Legii nr.263/2010, condițiile necesare și suficiente pentru acordarea pensiei pentru limită de vârstă țin de vârstă și de stagiul complet de cotizare. Acești indicatori trebuie să aibă o valoare standard, în cazul vârstei, și o durată minimă, în cazul stagiului complet de cotizare. Pensia se poate acorda numai în măsura în care persoana care dorește să beneficieze de aceasta îndeplinește în mod cumulativ cele două condiții. Art.53 alin.(1) din Legea nr.263/2010 stabilește vârste standard de pensionare diferențiate pentru bărbați (65 de ani) și femei (63 de ani) și aceeași durată a stagiului complet de cotizare, respectiv 35 de ani. Prin urmare, ca **regulă**, în situația în care o persoană realizează doar condiția stagiului complet de cotizare, dar fără să fi atins și vârsta standard de pensionare, în sistemul actual nu poate beneficia de pensia pentru limită de vârstă. Totuși, cu titlu de **excepție**, legiuitorul a dorit să îi gratifice pe asigurații care au realizat stagiile complete de cotizare necesare pentru obținerea pensiei pentru limită de vârstă sau chiar le-au depășit. Modalitatea prin care își atinge acest obiectiv constă în posibilitatea acordată acestor asigurați de a solicita pensia anticipată, reglementată în art.62-64 din Legea nr.263/2010 (dacă au realizat un stagiul de cotizare cu cel puțin 8 ani mai mare decât stagiul complet de cotizare), și pensia anticipată parțială, reglementată în art.65-67 din același act normativ (dacă au realizat stagiul complet de cotizare sau au depășit stagiul complet de cotizare cu până la 8 ani). Întrucât în prezenta cauză se invocă doar discriminarea titularilor pensiilor pentru limită de vârstă stabilite în baza Legii nr.263/2010 transformate din pensii anticipate parțiale, stabilite anterior acesteia, Curtea urmează să examineze doar situația acestei categorii de pensionari.

24. Evident, nu este vorba despre o diferență de natură între cele două categorii de pensii anticipate și pensia pentru limită de vârstă. Legiuitorul a dorit să îi gratifice pe cei care au îndeplinit sau chiar depășit una dintre cele două condiții pentru acordarea pensiei „depline” (pensia pentru limită de vârstă). Dar pentru a nu afecta însăși natura conceptului de *pensie pentru limită de vârstă*, instituție juridică menită, potrivit art.3 alin.(1) lit.o) din Legea nr.263/2010, să asigure riscul bătrâneții, legiuitorul a impus condiția ca pensia anticipată parțială să poată fi obținută cu cel mult 5 ani înainte de împlinirea vârstei standard de pensionare.

25. Curtea va examina pretinsa discriminare invocată de către autoarea excepției prin prisma modelului analitic dezvoltat în jurisprudența Curții Constituționale a României, în interpretarea art.16 alin.(1) din Constituție și a Curții Europene în aplicarea art.14 din Convenție. Astfel, într-o primă fază, va stabili dacă măsura normativă criticată tratează în mod diferențiat categorii de persoane aflate în aceeași situație. Stabilirea faptului dacă tratamentul juridic criticat de către petenți/autori ai excepției este, realmente, unul diferențiat se realizează în prealabil pentru că, așa cum în mod repetat au subliniat Curtea Constituțională și Curtea Europeană a Drepturilor Omului, tratamentul juridic diferențiat al unor categorii distincte de subiecte de drept nu este discriminatoriu *per se*. (În acest sens a se vedea hotărârile Marii Camere a Curții Europene a Drepturilor Omului din 19 decembrie 2018, 7 februarie 2013 și 13 noiembrie 2007, pronunțate în cauzele *Molla Sali împotriva Greciei*, paragraful 135, *Fabris împotriva Franței*, paragraful 56 și *D.H. și alții împotriva Republicii Cehia*, paragraful 175). Dimpotrivă, de la caz la caz, tratamentul diferențiat este chiar de dorit, tocmai pentru a evita situațiile discriminatorii (*Belgian linguistic case*). Din acest motiv, în această etapă prealabilă este esențial să se stabilească în ce măsură persoana sau categoria de persoane care este nemulțumită de tratament diferențiat se află, sub aspecte relevante, analizate circumstanțial, de la caz la caz, în situații anologice cu persoana sau cu categoria de persoane față de care consideră că este tratată în mod diferențiat (a se vedea, de exemplu, hotărârea Marii Camere a Curții Europene a Drepturilor Omului din 5 septembrie 2017, pronunțată în cauza *Fábián împotriva Ungariei*, paragraful 113). Ulterior, dacă va ajunge la concluzia că există tratament juridic diferențiat al unor categorii de persoane aflate în aceeași situație, Curtea va

examina caracterul legitim al scopului urmărit prin impunerea măsurii care realizează tratamentul diferențiat și, dacă este cazul, în ce măsură se păstrează o relație rezonabilă de proporționalitate între mijloacele folosite și scopul urmărit (În acest sens a se vedea hotărârea Marii Camere a Curții Europene a Drepturilor Omului din 19 decembrie 2018 pronunțată în cauza *Molla Sali împotriva Greciei*, paragraful 135).

26. În ceea ce privește instituirea unui tratament diferențiat, Curtea Constituțională reține că sintagma „*la înscrierea inițială la pensie*” din cuprinsul art.170 alin.(3) din Legea nr.263/2010, așa cum a fost interpretată prin cele două decizii ale instanței supreme, **instituie două categorii de persoane:** persoane beneficiare ale unor pensii pentru limită de vârstă după 1 ianuarie 2011, a căror pensie nu este transformată din pensie anticipată parțială deschisă anterior acestei date și persoane beneficiare ale unor pensii pentru limită de vârstă după 1 ianuarie 2011, transformate din pensii anticipate parțiale deschise anterior acestei date. **Tratamentul juridic diferențiat** constă în faptul că doar prima categorie de pensionari beneficiază de indicele de corecție prevăzut de art.170 din Legea nr.263/2010. Ținând seama de trăsăturile acestui tratament - acordare sau neacordare a unor beneficii bănești, cuantificabile, cu o natură juridică precisă, respectiv drepturi în legătură cu dreptul fundamental la pensie și cuantumul acesteia – Curtea reține că, în mod evident, tratamentul este unul juridic și că, într-adevăr, se aplică în mod diferențiat celor două categorii de pensionari. Prin urmare, Curtea va examina mai departe proporționalitatea acestui tratament diferențiat, respectiv dacă scopul instituirii acestui tratament este justificat și, în caz afirmativ, dacă există o legătură rezonabilă între acest scop și modalitatea de implementare a acestuia.

27. Cu referire la legitimitatea scopului, Curtea constată că nu există niciun impediment constituțional pentru legiuitor să urmărească atenuarea efectelor înăsprii condițiilor de pensionare pentru cei pensionați după 1 ianuarie 2011. Mai mult, un astfel de obiectiv se situează în sfera sarcinilor și îndatoririlor care decurg din dispozițiile constituționale care consacră România ca stat social, respectiv art.1 alin.(3), sau din cele care consacră caracterul fundamental al dreptului la pensie și al celui la un nivel de trai decent, respectiv art.47. Ca atare, Curtea, constatând legitimitatea scopului urmărit de către legiuitor în adoptarea măsurii criticate prin excepția de neconstituționalitate, va examina caracterul rezonabil al legăturii de proporționalitate dintre măsura neacordării indicelui de corecție celor care beneficiază, după 1 ianuarie 2011, de pensii pentru limită de vârstă transformate din pensii anticipate parțiale, deschise anterior acestei date și scopul urmărit în adoptarea acesteia, respectiv atenuarea efectelor înăsprii condițiilor de pensionare după 1 ianuarie 2011.

28. Astfel, examinând legătura de proporționalitate dintre mijloc și scop, Curtea reține că, prin **acordarea unei semnificații decisive unei împrejurări care, deși reală, nu este relevantă (faptul că persoana beneficiase anterior de pensie anticipată) și ignorarea unei împrejurări obiective și decisive, și anume că, indiferent că este vorba despre o pensie pentru limită de vârstă transformată dintr-o pensie anterioară sau o pensie „netransformată” dintr-o pensie anterioară, titularii acestora îndeplinesc aceleași condiții de vârstă și de stagiul complet de cotizare, s-au instituit două categorii de subiecte de drept în mod arbitrar.** Prin urmare, tratamentul diferențiat nu are o justificare obiectivă și rezonabilă, întrucât nu păstrează o relație rezonabilă de proporționalitate între mijloacele folosite și scopul urmărit.

29. Așa cum subliniază și autoarea excepției, este posibil ca, în fapt, titularul unei pensii transformate să aibă aceeași vârstă și să fi realizat același stagiul complet de cotizare cu titularul unei pensii „netransformate” și, deci, să fie eligibili pentru aceeași pensie, cea „plenară”, pentru limită de vârstă și, cu toate acestea, doar titularul pensiei „netransformate” să primească un beneficiu, oricare ar fi el, în cazul de față indicele de corecție prevăzut de art.170 din Legea nr.263/2010. Într-un stat de drept, și sub regimul unei Constituții care proclamă în mod expres că cetățenii sunt egali în fața legii, fără privilegii și discriminări, un asemenea tratament este incomprehensibil pentru cetățeni, în mod particular pentru persoanele afectate în mod direct, respectiv **titularii pensiilor transformate, care nu pot înțelege motivele pentru care persoane care au aceeași vârstă și care au realizat același stagiul de cotizare beneficiază de indicele de corecție, fără a putea și ei, la rândul lor, să beneficieze.**

30. Mai mult, Curtea observă că, potrivit art.67 alin.(2) din Legea nr.263/2010, la împlinirea vârstei standard de pensionare, „*Transformarea pensiei anticipate parțiale în pensie pentru limită de vârstă, în condițiile prevăzute la alin.(1), se face din oficiu*”. Această transformare, în concepția legiuitorului, este o chestiune de ordin **public**, care nu este lăsată la discreția asiguratului care are vocație la obținerea pensiei ce se acordă la cerere și care, dacă dorește, se poate prevala în mod efectiv de această vocație. Prin urmare, faptul că pensia anticipată parțială este o simplă anticipare a pensiei pentru limită de vârstă, nefiind o pensie cu natură diferită, orientează argumentarea în sensul opus celui indicat de către instanța supremă. Adică tocmai pentru că pensia anticipată parțială reprezintă, în realitate, o pensie pentru limită de vârstă anticipată, este arbitrară de a nu acorda indicele de corecție

și celor care s-au pensionat anterior Legii nr.263/2010. Prin *reductio ad absurdum*, persoane care, la aceeași vârstă standard, au realizat un stagiul complet de cotizare cu aceeași durată nu vor beneficia de același tratament, adică acordarea deopotrivă a indicelui de corecție, pentru simplul motiv că unele persoane din această categorie beneficiaseră anterior de pensie (anticipată parțială). Dar acest beneficiu, așa cum s-a menționat anterior, izvorăște din scopul măsurii de a-l gratifica pe cel care, înainte de vârsta standard de pensionare, a îndeplinit, totuși, cealaltă condiție necesară, adică stagiul complet de cotizare și are, deci, o bază rațională. În plus, modul de calcul al pensiei anticipate parțiale reflectă pe deplin împrejurarea că titularul acesteia nu are vârsta standard de pensionare. Astfel, potrivit art.65 alin.(3) și (4) din Legea nr.263/2010, „(3) La stabilirea stagiului de cotizare necesar acordării pensiei anticipate **parțiale nu se iau în considerare perioadele asimilate** prevăzute la art.49 alin.(1) lit.a)-c) . (4) **Cuantumul pensiei anticipate parțiale se stabilește din cuantumul pensiei pentru limită de vârstă, prin diminuarea acestuia în raport cu stagiul de cotizare realizat și cu numărul de luni cu care s-a redus vârsta standard de pensionare, conform tabelului nr.21**”.

31. De asemenea, faptul că neacordarea și autoarea excepției a indicelui de corecție nu are o justificare obiectivă și rezonabilă devine și mai clar îndată ce se observă că prin Legea nr.263/2010 condițiile de pensionare au devenit mai oneroase față de cele reglementate de Legea nr.19/2000. Astfel, noua reglementare a stabilit că asigurații sistemului public de pensie care se pensionează după 1 ianuarie 2011 vor primi o singură dată beneficiul indicelui de corecție. În acest fel, cei pensionați după această dată au fost tratați în mod echitabil prin raportare la cei pensionați anterior acestei date. Or, o interpretare în sensul că sunt excluse de la beneficiu pensiile pentru limită de vârstă stabilite după 1 ianuarie 2011 și care au fost transformate din pensii anticipate parțiale stabilite anterior acestei date încalcă acest scop. Această categorie de pensie este calculată în aceleași condiții în care este calculată și orice altă pensie pentru limită de vârstă deschisă după 1 ianuarie 2011 și „netransformată” dintr-o altă categorie de pensie, stabilită anterior datei de 1 ianuarie 2011. Ca atare, dacă este legitimă acordarea beneficiului indicelui de corecție pensiilor pentru limită de vârstă netransformate din pensii stabilite anterior datei de 1 ianuarie 2011, este nelegitimă și discriminatorie neacordarea acestuia și pensiilor pentru limită de vârstă transformate din pensii anticipate parțiale deschise anterior datei de 1 ianuarie 2011.

32. Pensia anticipată parțială a persoanelor din categoria în care se află și autoarea excepției a fost stabilită, în virtutea principiului *tempus regit actum*, în baza Legii nr.19/2000. În mod specific, normele din această lege sunt cele din art.50 care reglementează pensia anticipată parțială. Ca urmare a intrării în vigoare a Legii nr.263/2010, la data de 1 ianuarie 2011, aceste pensii au devenit pensii anticipate parțiale, fiind, ca atare, reglementate de normele din Legea nr.263/2010 privitoare la pensia anticipată parțială. În plus, aceste pensii se pot transforma în pensii pentru limită de vârstă în condițiile Legii nr.263/2010 și nu în cele ale Legii nr.19/2000. Întrucât condițiile de pensionare prevăzute în Legea nr.263/2010 sunt mai oneroase decât cele cuprinse în Legea nr.19/2000, pensiile pentru limită de vârstă transformate din pensii anticipate parțiale (deschise în timpul Legii nr.19/2000) sunt și ele afectate de aceste condiții. Or, având în vedere rațiunea acordării indicelui de corecție, și titularii acestor pensii trebuie să beneficieze de el. Împrejurarea că aceste pensii au fost, inițial, pensii anticipate parțiale nu schimbă cu nimic modul lor de calcul: ele vor fi calculate la fel ca pensiile care se deschid pentru prima oară în regimul Legii nr.263/2010. Întrucât această împrejurare, în contextul rațiunii avute în vedere de legiuitor la adoptarea indicelui de corecție, era irelevantă, este arbitrară neacordarea acestuia și beneficiarilor pensiilor pentru limită de vârstă transformate din pensii anticipate parțiale, deschise cât timp a fost în vigoare Legea nr.19/2000. În mod corelativ, a fost ignorată trăsătura comună dintre cele două categorii de pensii care, din perspectiva scopului urmărit la acordarea indicelui de corecție, era decisivă, și anume faptul că ambele categorii de pensii se deschid în aceleași condiții de vârstă standard și stagiul complet de cotizare. Art.65-67 din Legea nr.263/2010 nu prevăd un regim diferențiat de stabilire a pensiilor pentru limită de vârstă pentru pensiile transformate din pensii anticipate parțiale și pentru cele „netransformate”.

33. În continuare, deși reține că soluția normativă criticată în cauza de față este neconstituțională, Curtea reamintește că legiuitorul se bucură de o marjă de apreciere în ceea ce privește adoptarea măsurilor de politică social-economică sau/și de protecție socială care este, în principiu, mai largă decât în alte sfere ale controlului de constituționalitate. Faptul că o anumită soluție normativă este contrară Constituției nu are semnificația restrângerii acestei marje de apreciere. Dimpotrivă, aceasta se menține, iar decizia de constatare a neconstituționalității trebuie înțeleasă în sensul că, chiar și prezervând pentru stat marja de apreciere de adoptare a soluțiilor normative în materie socială/protecție socială, această marjă nu este una absolută, ci limitată de exigențele Constituției.

34. Evident, legiuitorul este liber să acorde sau să nu acorde astfel de beneficii, cum este și indicele de corecție prevăzut de art.170 din Legea nr.263/2010. Astfel, în Decizia nr.632 din 9 octombrie

2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.995 din 26 noiembrie 2018, paragraful 42, Curtea a statuat că, la nivel constituțional, materia asigurărilor sociale și a asistenței sociale este guvernată de principiul potrivit căruia art.47 alin.(2) din Constituție conferă în exclusivitate legiuitorului atribuția de a stabili condițiile și criteriile de acordare a acestor drepturi, inclusiv modalitățile de calcul al cuantumului lor (a se vedea, de exemplu, Decizia nr.349 din 22 mai 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.722 din 22 august 2018). În exercitarea acestei largi marje de apreciere, statul este însă ținut, în anumite situații, cum este și cea de față, de exigența de a se asigura că, odată reglementat un beneficiu, acesta este acordat în mod nediscriminatoriu. Această soluție este, de altfel, singura care poate adapta legislația actuală la exigențele jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, conform căreia, „deși Protocolul nr.1 nu include dreptul de a primi plăți cu titlu de asigurare socială de vreun fel, dacă un stat decide să creeze un sistem de beneficii trebuie să o facă într-o manieră compatibilă cu articolul 14” (Decizia de admisibilitate din 6 iulie 2005, pronunțată în Cauza *Stec și alții împotriva Regatului Unit*, paragraful 55).

35. Tratatul diferențiat instituit de art.170 alin.(3) din Legea nr.263/2010, așa cum a fost interpretat prin cele două decizii ale instanței supreme menționate anterior, reprezintă o încălcare evidentă a jurisprudenței anterior menționate. Ca atare, având în vedere că prevederile supuse criticii de neconstituționalitate în cauza de față nu instituie un privilegiu pentru anumite categorii de pensionari, ci sunt discriminatorii în măsura în care îi exclud pe titularii pensiilor pentru limită de vârstă care s-au deschis după intrarea în vigoare a Legii nr.263/2010 prin transformarea pensiilor anticipate parțiale stabilite anterior intrării sale în vigoare, remediul la care va recurge Curtea Constituțională pentru restabilirea ordinii constituționale constă în pronunțarea unei decizii sub rezervă de interpretare prin care va stabili că sintagma „înscrisura inițială la pensie” din cuprinsul art.170 alin.(3) din Legea nr.263/2010 este constituțională numai în măsura în care beneficiază de indicele de corecție și titularii pensiilor pentru limită de vârstă stabilite în baza Legii nr.263/2010 transformate din pensii anticipate parțiale stabilite anterior intrării acesteia în vigoare.

36. Curtea observă, mai departe, că, a statuat că sintagma „*înscrisura inițială la pensie*” din cuprinsul art.170 alin.(3) din Legea nr.263/2010 (Decizia nr.702 din 31 octombrie 2019, anterior menționată) și, respectiv sintagma „*la data înscrierii inițiale la pensie*” din cuprinsul art.IV alin.(2) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.1/2013 pentru modificarea și completarea Legii nr.263/2010 (Decizia nr.43 din 20 ianuarie 2021, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.269 din 17 martie 2021) care este criticată și în cauza de față, este constituțională, **în ceea ce privește beneficiarii pensiilor de invaliditate**, în măsura în care se interpretează că se referă la stabilirea pensiei pentru limită de vârstă prin aplicarea, pentru prima oară, a condițiilor de vârstă legală de pensionare și stagiul complet de cotizare prevăzute de Legea nr.263/2010. Ca efect al acestor decizii, începând cu data de 1 ianuarie 2011 beneficiază de indicele de corecție prevăzut de art.170 din Legea nr.263/2010 și titularii pensiilor pentru limită de vârstă transformate din pensii de invaliditate deschise în baza Legii nr.19/2000. Or, în cauza de față, soluția propusă, de admitere sub rezervă de interpretare a aceleiași sintagme, vizează **beneficiarii pensiilor anticipate parțiale** transformate în pensii pentru limită de vârstă și, ca atare, nu vizează ipotezele la care se referă soluțiile Curții din Deciziile nr.702 din 31 octombrie 2019 și nr.43 din 20 ianuarie 2021. Așa cum s-a reținut pe larg anterior, sintagma „*înscrisura inițială la pensie*” din cuprinsul art.170 alin.(3) din Legea nr.263/2010, în interpretarea dată de instanța supremă, îi discriminează pe beneficiarii pensiilor pentru limită de vârstă deschise după 1 ianuarie 2011 și care au fost transformate din pensii anticipate parțiale deschise anterior acestei date față de beneficiarii pensiilor pentru limită de vârstă deschise după 1 ianuarie 2011, fără să fi avut, anterior acestei date, regimul unor pensii anticipate parțiale.

37. Cu referire la efectele prezentei decizii pentru viitor, Curtea observă că pensia anticipată parțială a autoarei excepției a fost stabilită în perioada de activitate a Legii nr.19/2000 și nu a putut fi transformată în pensie pentru limită de vârstă în baza acestei legi, transformare care s-ar fi realizat în condiții mai avantajoase decât cele în care această operațiune s-a realizat, adică în regimul Legii nr.263/2010. Prin urmare, situația pensiilor anticipate parțiale stabilite în baza Legii nr.19/2000 și transformate în pensii pentru limită de vârstă în baza Legii nr.263/2010 este categoric diferită de situația pensiilor anticipate parțiale deschise în baza Legii nr.19/2000 și transformate în pensii pentru limită de vârstă tot în baza Legii nr.19/2000. Prin admiterea excepției de neconstituționalitate în cauza de față, titularii pensiilor anticipate parțiale deschise în temeiul Legii nr.19/2000 și transformate în pensii pentru limită de vârstă în baza Legii nr.263/2010 și cei ai pensiilor pentru limită de vârstă deschise după 1 ianuarie 2011 „netransformate” din alte categorii de pensie beneficiază de tratament juridic similar sub aspectul modalității de determinare a cuantumului pensiei. Totodată, Curtea subliniază că ipoteza analizată nu se referă la aplicarea aceluiași tratament pentru, pe de o parte, titularii pensiilor anticipate parțiale deschise înainte de 1 ianuarie 2011 și transformate în pensii pentru limită de vârstă tot înainte de această dată și, pe de altă parte, a titularilor pensiilor pentru limită de vârstă sau pensii anticipate

deschise după 1 ianuarie 2011.

38. Pentru considerentele expuse, în temeiul art.146 lit.d) și al art.147 alin.(4) din Constituție, precum și al art.1-3, al art.11 alin.(1) lit.A.d) și al art.29 din Legea nr.47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Admite excepția de neconstituționalitate ridicată de Elena Minaev în Dosarul nr.4404/118/2019 al Tribunalului Constanța – Secția I civilă și constată că sintagma „*la înscrierea inițială la pensie*” din cuprinsul art.170 alin.(3) din Legea nr.263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice este constituțională în măsura în care beneficiază de indicele de corecție prevăzut de art.170 din Legea nr.263/2010 și titularii pensiilor pentru limită de vârstă care au fost stabilite după 1 ianuarie 2011 și care au fost transformate din pensii anticipate parțiale stabilite anterior acestei date.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Tribunalului Constanța – Secția I civilă și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 19 octombrie 2021.